

PATVIRTINTA
Trakų rajono savivaldybės tarybos
2024 m. vasario 14 d. sprendimu
Nr. S1E-26

Trakų r. savivaldybės 2022 metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita

2023

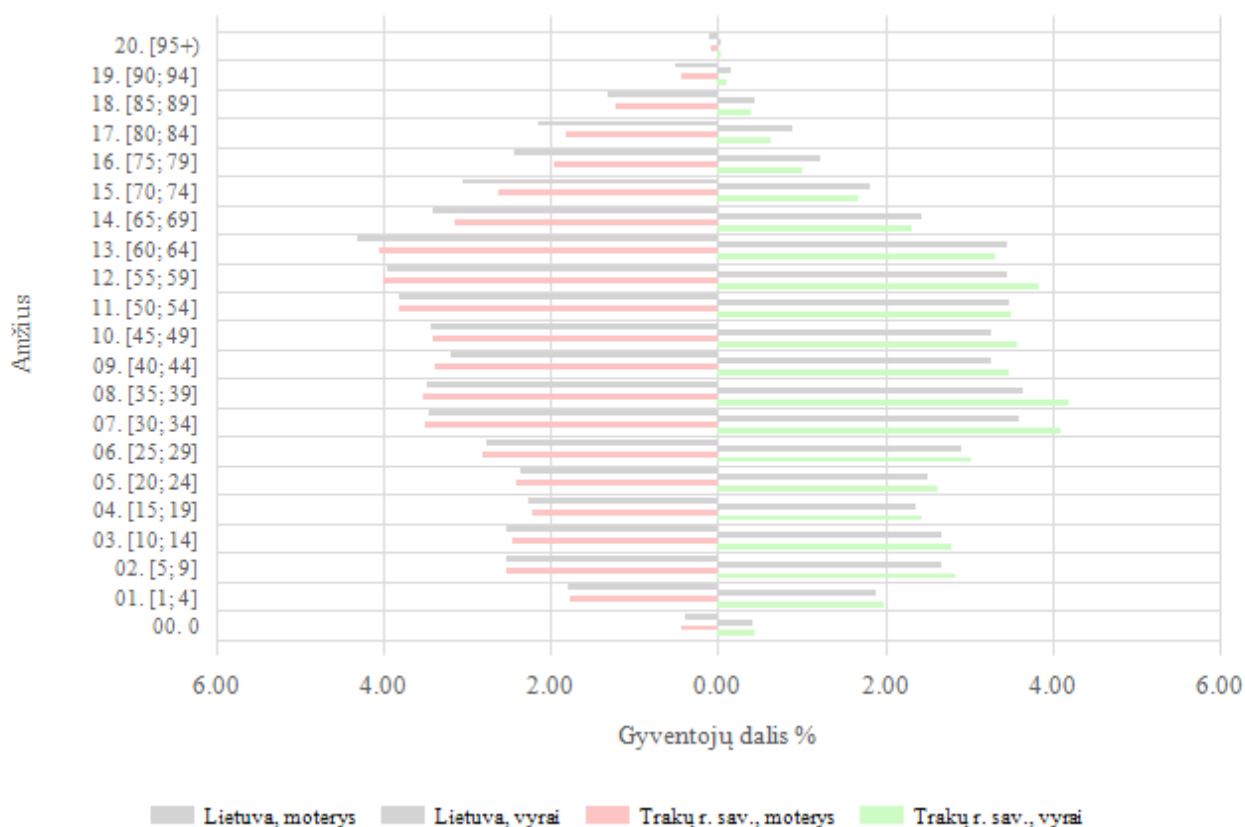
IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Trakų r. savivaldybėje vykdoma vadovaujantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (LSS) tikslai ir jų uždaviniai. Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritetingas kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms. Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Amžiaus profilis, 2022

1 pav. Trakų r. savivaldybės demografinis medis

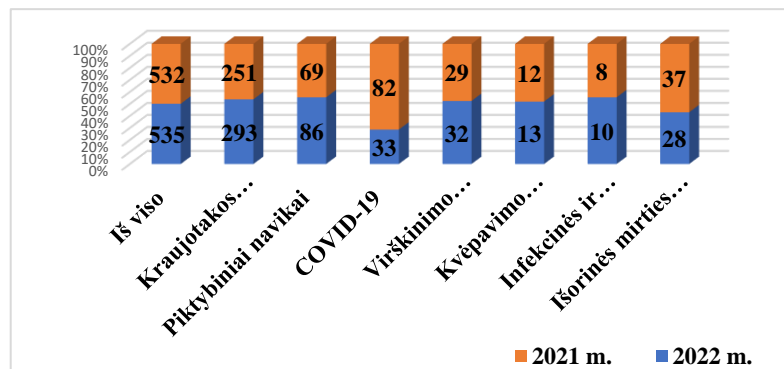
1 lentelė. Trakų rajono savivaldybės demografinė ir socioekonominė situacija 2022 metais.

Rodiklis	2021 m.	2022 m.	Rodiklis	2021 m.	2022 m.
Vidutinis metinis gyventojų sk.(asm.)	32 182	33 004	Registruoto nedarbo lygis (proc.)	12,6	9,7
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	73,0	75,3	Ilgalaikio nedarbo lygis (proc.)	4,8	3,5
Vyrų dalis (proc.)	47,6	48,3	Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. (1 000 gyv.)	309	351,5
Moterų dalis (proc.)	52,4	51,7	Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	25,3	23,6
Darbingo amž. gyventojų sk.(asm.)	20 550	20 856	Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais (100 000 gyv.)	74,3	29,7
Vaisingo amž.(15-49 m.) moterų dalis (proc.)	41,3	41,2	Nepilnamečių, įtariamų padarius nusikalstamas veikas, sk. (100 000 v.)	567,7	307,2
Gyventojų sk. pokytis (1000 gyv.)	8,7	42,7	Gyventojų sk., tenkantis 1 tabako licencijai	142,4	143,5
Natūralus prieauglis (1000 gyv.)	-8,3	9,4	Gyventojų sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	161,7	161
Gimstamumas (1 000 gyv.)	8,2	9,4	Gyventojų, įtariamų padarius nusikalstamas veikas, sk. (100000 gyv.)	857	792,6
Mirtingumas (1000 gyv.)	16,5	16,2	Paauglių (15- 17 m.) gimdymų sk. (1 000 mot.)	0	2,3
Ištuokų skaičius (1 000 gyv.)	2,8	2,3	Santuokų sk. (1000 gyv.)	5,2	5

Trakų rajono savivaldybės gyventojų sveikata 2022 metais.

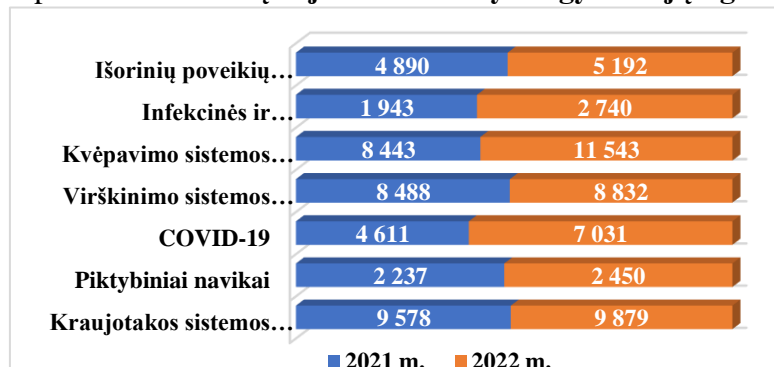
Trakų raj. savivaldybėje 2022 m. mirė 535 nuolat. gyventojų (2021 m.- 532 gyv.). (2 pav.)

2 paveikslas. Trakų rajono savivaldybės gyventojų mirtingumas pagal metus ir priežastį.

Pagrindinės 2022 m. Trakų rajono gyventojų mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, Covid-19, piktybiniai navikai, išorinės mirties priežastys, virškinimo sistemos, kvėpavimo sistemos, infekcinės ligos. Dėl šitų ligų mirtingumas didesnis nei 2021 m.; 2022 sumažėjo tik 1 rodiklis - mirtingumas dėl išorinių mirties priežasčių.

3 paveikslas. Trakų rajono savivaldybės gyventojų ligotumas pagal metus ir priežastį.

2022 m. padidėjo sergančiųjų skaičius infekcinių, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sist. ligomis, piktybiniais navikais, COVID-19, sergamumas dėl išorinių poveikių padarinių (sužalojimai, apsinuodijimai).

2022 METŲ TRAKŲ R. SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės				
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.	
Strateginis tikslas										
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➔	77.5	78	75.1	1.02	75.8	68.5		80.6	
Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	⬇	74.1	183	72.3	1.00	74.2	85.8		56.0	
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį										
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą										
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	21.2	7	27.5	1.14	18.6	48.8		6.7	
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	22.1	7	26.8	1.23	18.0	47.0		6.4	
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	⬇	63.6	21	51.0	1.62	39.2	75.6		0.0	
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.	➔	46.8	145	52.0	0.78	60.3	205.0		37.1	
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	⬆	3.5	735	3.6	1.59	2.2	7.0		0.4	
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	⬆	42.7	1410	2.4	2.36	18.1	-23.8		70.9	
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu										
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	⬇	84.8	28	106.1	1.03	82.5	169.9		48.8	
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	⬇	87.3	28	103.0	1.10	79.7	149.1		30.5	
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	⬆	351.5	1421	293.7	0.98	359.4	629.4		174.7	
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	➔	23.6	779	22.4	1.04	22.8	75.4		3.4	
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	24.2	8	18.4	1.10	22.1	65.4		5.7	
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	33.3	11	25.5	1.30	25.6	74.7		5.7	
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką										
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą										
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	➔	0.5	1	0.8	0.50	1.0	2.6		0.0	
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	⬇	109.4	63	107.7	0.82	134.2	188.0		74.7	
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	⬇	63.8	133	58.0	0.94	68.1	127.2		28.8	
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)	⬇	39.7	131	35.5	1.20	33.2	62.6		0.0	
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį										

Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	—	0.0	0	1.0	0.00	4.1	22.4		0.0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	—	0.0	0	1.1	0.00	4.0	26.3		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	18.2	6	15.3	1.11	16.4	45.1		0.0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	19.3	6	15.6	1.21	15.9	38.3		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	3.0	1	6.1	0.50	6.0	24.3		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	3.0	1	5.7	0.51	5.9	25.0		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	—	0.0	0	0.0	0.00	1.5	10.9		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	—	0.0	0	0.0	0.00	1.4	9.8		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↓	3.3	11	4.5	0.67	4.9	12.5		1.4
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↓	117.0	117	106.5	0.13	876.7	35618.6		33.0
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą									
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	→	3.0	1	6.1	0.75	4.0	30.7		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	3.1	1	5.9	0.78	4.0	32.1		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	21.2	7	23.5	0.93	22.8	53.8		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	21.0	7	22.0	0.97	21.7	50.9		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	↑	143.5	33004	143.8	0.71	201.0	69.7		378.0
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	↑	161.0	33004	163.7	0.94	171.5	37.0		350.5
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	↑	29.7	30	50.6	0.46	64.4	288.4		0.0
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius									
Kūdikų, žindyčių išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	→	29.1	69	35.1	0.77	37.8	6.6		62.1
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius									
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	↓	16.4	535	14.6	0.91	18.0	34.8		11.8
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	→	2.5	67	1.9	1.39	1.8	3.5		0.0
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019)	↓	1.7	105	1.9	1.00	1.7	1.1		6.0

Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019)	➔	4.6	15	4.8	0.64	7.2	2.5		13.8
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	➔	7.5	248272	7.0	0.81	9.3	6.5		12.1
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬆️	15.1	5	7.1	3.68	4.1	22.5		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬆️	15.1	5	6.1	5.21	2.9	15.1		0.0
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)	⬆️	2.1	7	2.2	0.95	2.2	4.6		0.0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	—	0.0	0	1.2	0.00	3.0	31.6		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, %	➔	90.7	137	89.8	1.05	86.2	66.7		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, Haemophilus influenzae B skiepijimo apimtys (3 dozės), %	➔	87.5	119	93.5	0.97	89.8	81.8		100.0
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	⬇️	10.2	287	10.2	0.91	11.2	2.0		39.8
Vaikų (7-17 m.), neturinčių išduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	⬆️	23.0	446	21.8	0.97	23.6	7.2		34.4
Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	⬇️	2.3	1	2.2	1.00	2.3	24.1		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	⬆️	887.8	293	812.7	1.12	794.7	1632.5		450.3
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	⬆️	1002.8	293	898.5	1.28	785.2	1153.4		606.5
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	⬇️	260.6	86	252.9	0.93	279.0	503.3		150.1
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	⬇️	275.7	86	263.4	1.05	262.9	380.3		172.3
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	➔	203.0	67	218.2	1.06	191.9	605.9		96.3
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	➔	234.5	67	242.3	1.24	188.5	493.8		92.3
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	⬆️	94.5	312	78.3	0.98	96.6	156.7		32.5
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	⬇️	39.4	1940	32.7	0.68	57.6	21.5		77.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	⬇️	39.7	3160	39.6	0.73	54.7	32.2		71.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	➔	44.7	4719	40.4	0.80	56.1	37.8		68.4
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	➔	45.1	3343	38.8	0.91	49.6	30.6		66.3

2 pav. 2022 Trakų r. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis.

Atsižvelgiant į LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis¹, matoma, kad:

1.1. Uždavinio „**sumažinti skurdo lygį ir nedarbą**“ rodikliai (pavadinimas) savivaldybėje ryškiai nesiskiria nuo Lietuvos vidurkio, tačiau išsiskiria didesnis ilgalaikio nedarbo lygis, bandymų žudytis skaičius (rodikliai yra raudonoje zonoje);

2.1. Uždavinio „**kurti sveikas ir saugias darbo bei buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą**“ rodiklis Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis sk. 10 000 gyv. yra raudonoje zonoje, o rodikliai Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv., Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv. yra geresni už Lietuvos vidurkį.

2.2. Uždavinio „**kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį**“ rodikliai Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv., SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv. yra geresni už Lietuvos vidurkį.

2.3. Uždavinio „**mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių**“ rodikliai Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv., Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv., Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv. yra geresni nei Lietuvos vidurkis.

2.4. Uždavinio „**mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą**“ rodiklis Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km yra geresnis nei Lietuvos vidurkis.

3.1. Uždavinio „**sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prieinamumą**“ rodikliai Gyventojų sk., tenkantis 1 tabako licencijai blogesnis nei Lietuvos vidurkis. Kiti rodikliai ryškiai nesiskiria nuo Lietuvos vidurkio.

4.1. Uždavinio „**užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais**“ rodiklis IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv. yra blogesnis nei Lietuvos vidurkis (raudonoje zonoje), bet rodiklis Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv. geresnis nei Lietuvos rodiklis.

4.2. Uždavinio „**plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą**“ rodikliai Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019), Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019), Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv., Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys), Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys), Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys) yra žymiai prastesni nei Lietuvos vidurkis.

4.4. Uždavinio „**gerinti motinos ir vaiko sveikatą**“ rodiklis 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielitito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), % blogesnis nei Lietuvos rodiklis (raudona zona).

4.5. Uždavinio „**stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę**“ rodikliai SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv., SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv., Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje, Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje, Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje Trakų rajono savivaldybėje yra raudonoje zonoje.

Vadovaujantis lentelėje (2 pav.) pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog:

1. 14 rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalioji zona):

- a) Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai);
- b) Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.;
- c) Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.;
- d) Traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.;
- e) Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.;
- f) Mirtis nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.;
- g) SMR (standartizuotas mirtingumas) nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.;
- h) Pėsčiųjų mirtys nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
- i) Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
- y) Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.;
- j) Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km;
- k) Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.;
- l) Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių;
- m) Mirtis nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.

2. 17 rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis (raudonoji zona):

- a) Bandymų žudyti skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyventojų;
- b) Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %;
- c) Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.);
- d) Gyventojų sk., tenkantis 1 tabako licencijai;
- e) Gyventojų sk., tenkantis 1 tabako licencijai;
- f) IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.;
- g) Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019);
- i) Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019);
- y) Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.;
- j) Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- k) Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- l) Sergamumas ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys);
- m) 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomiélito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %;
- n) SMR (standartizuotas mirtingumas) nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.;
- o) SMR (standartizuotas mirtingumas) nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.;
- p) Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje;
- r) Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje;
- s) Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje.

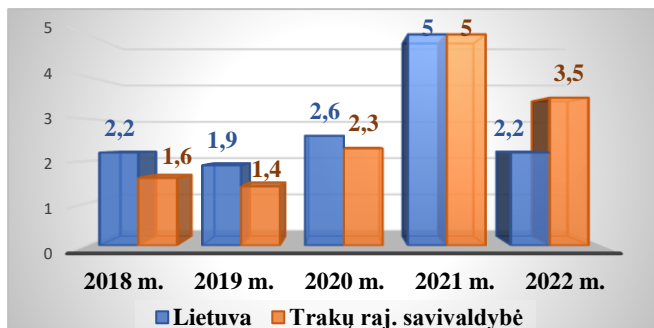
SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Prioritetinių problemų pasirinkimo motyvai: išrinkti ne pavieniai rodikliai, kurių reikšmės yra raudonojoje zonoje, bet rodiklių rinkiniai, atspindintys LSS uždavinių įgyvendinimą ir kaip prioritetinės problemos analizuojami uždaviniai, kurių įgyvendinimas sekasi prasčiausiai, vertinant keleto metų pokyčius.

1 prioritentinė sritis. Ilgalaikio nedarbo lygis

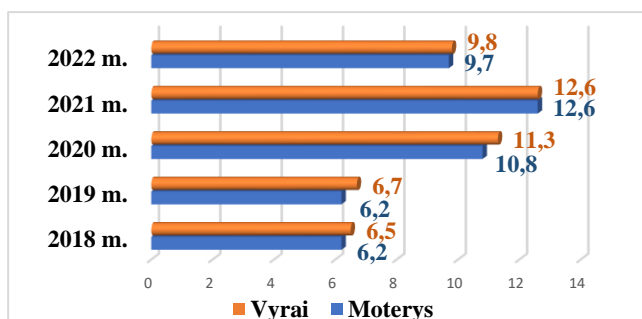
Ilgalaikio nedarbo lygis – tai bedarbystė, trunkanti ilgiau kaip metus, parodanti darbo jėgos procentą nuo visų galinčių dirbti asmenų. Ilgalaikis nedarbas – vienas iš socialinių- ekonominių poveikio sveikatai veiksnių, kuris turi nemažą įtaką fizinei ir psichinei sveikatai. Rodiklį galima priskirti prie rizikos sveikatai grupės. 4 paveikslas.

Ilgalaikio nedarbo lygis Lietuvoje ir Trakų rajono savivaldybėje pagal metus (proc.)

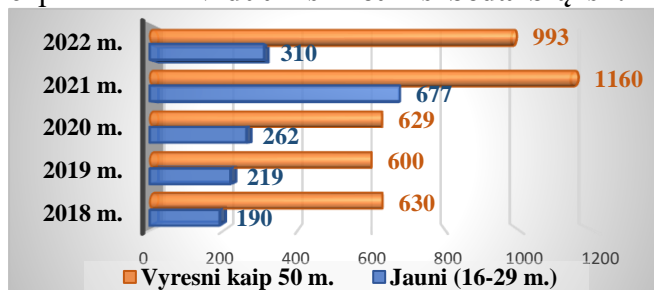
Trakų raj. savivaldybės gyventojų ilgalaikio nedarbo lygis, kaip ir visoje Lietuvoje, didžiausias fiksuojamas 2021 m. Iki 2022 metų Lietuvoje šis rodiklis prastesnis, o štai 2022 m. Trakų raj. savivaldybėje nedarbas jau žymiai didesnis nei visoje šalyje.

5 paveikslas. Vidutinis metinis bedarbių sk. Trakų rajono savivaldybėje pagal metus ir lytį (proc.)

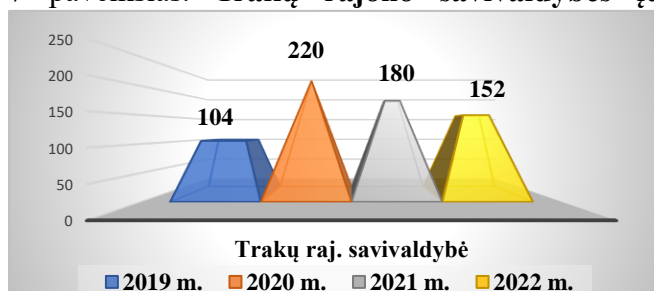
Galime teigti, kad Trakų rajono savivaldybėje vyrų ir moterų nedarbas nuo 2021 m. skiriasi nedaug.

6 paveikslas. Vidutinis metinis bedarbių sk. Trakų rajono savivaldybėje pagal amžių (abs. sk.)

2018 – 2022 m. Trakų rajono savivaldybėje fiksuojama žymiai didesnė bedarbystė vyresnių kaip 50 metų gyventojų nei 16 – 29 m. jaunuolių tarpe.

7 paveikslas. Trakų rajono savivaldybės įdarbintų gyventojų sk. pagal metus (abs. sk.)

2020 m. Trakų rajono savivaldybėje buvo įdarbinta daugiausia gyventojų, 2019 m. – mažiausiai, o štai 2022 m. – mažiausiai per paskutinius 3 metus.

Šaltinis: Užimtumo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

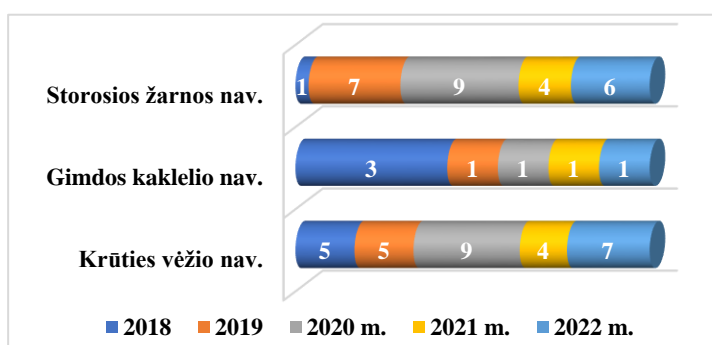
2 prioritėtinė sritis. Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio prevencinėje programoje; Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio vėžio prevencinėje programoje; Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio prevencinėje programoje.

Lietuvoje vykdomos penkios ligų prevencijos programos, kurių išlaidas ligonių kasos kompensuoja iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo – gimdos kaklelio vėžio prevencinė programa, krūties vėžio prevencinė programa, prostatos (priešinės liaukos) vėžio prevencinė programa, storosios žarnos vėžio prevencinė programa, širdies ir kraujagyslių ligų prevencinė programa. Trys iš jų – gimdos kaklelio, krūties ir storosios žarnos vėžio – vykdomos pagal Europos Sąjungos Tarybos rekomendacijas. Trakų raj. savivaldybės gyventojų dalyvavimas prevencinėse programose 2020 – 2022 m. buvo prastesnis nei visoje šalyje, 2022 m. Trakų raj. savivaldybėje situacija gerėja, tačiau rodikliai lieka prastesni, nei vidutiniškai Lietuvoje (8 pav.)

8 paveikslas. Lietuvos ir Trakų raj. savivaldybės gyventojų dalyvavimas prevencinėse programose 2020 – 2022 m. (proc.)

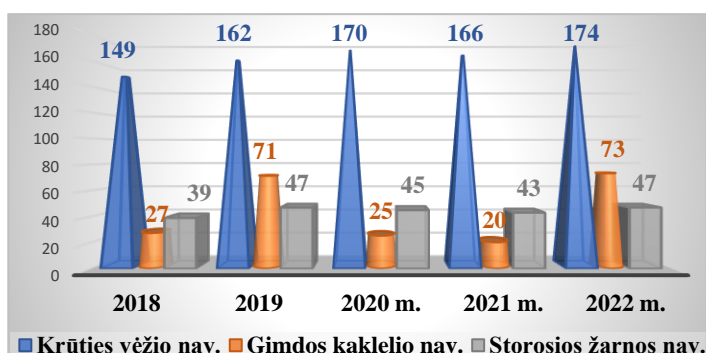

9 paveikslas. Trakų rajono savivaldybės mirusiųjų gyventojų skaičius pagal metus ir mirties priežastys (abs. sk.)

2022 m. Trakų rajono savivaldybėje daugiausiai gyventojų mirė nuo krūties ir storosios žarnos piktybinių navikų. Lyginant su 2021 m. gyventojų mirusių nuo aukščiau minėtų piktybinių navikų skaičius padidėjo.

10 paveikslas. Trakų raj. savivaldybės sergančiųjų gyventojų sk. pagal metus ir piktybinių navikų rūšis (abs. sk.)

Galime teigti, kad Trakų rajono savivaldybės gyventojų, sergančių krūties, gimdos kaklelio, storosios žarnos piktybiniais navikais, skaičius nuo 2021 m. padidėjo.

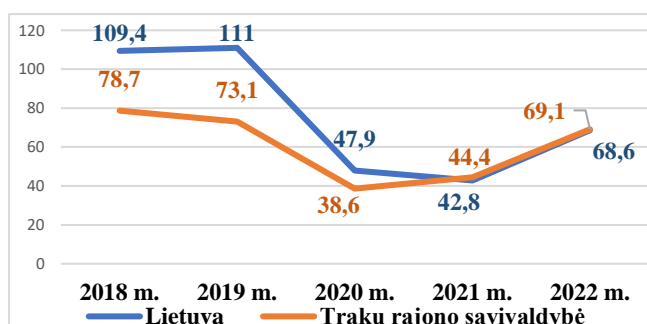
Šaltinis: Higienos institutas.

3 prioritėtinė sritis. Naujai susirgusių ūarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų sk. 10 000 gyv.; Sergantys ŪIV ir LPL(B20-B24, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)

3.1. Virusinės ūarnyno infekcinės ligos – tai virusų sukeltos ūarnyno infekcinės ligos, pasireiškiančios vėmimu, viduriavimu, karščiavimu, bendra organizmo intoksikacija. Ūminės virusinės ūarnyno infekcijos Lietuvoje iki ūiol yra svarbi visuomenės sveikatos problema. Jos sudaro apie 57,5 proc. visų ūarnyno infekcinių ligų.

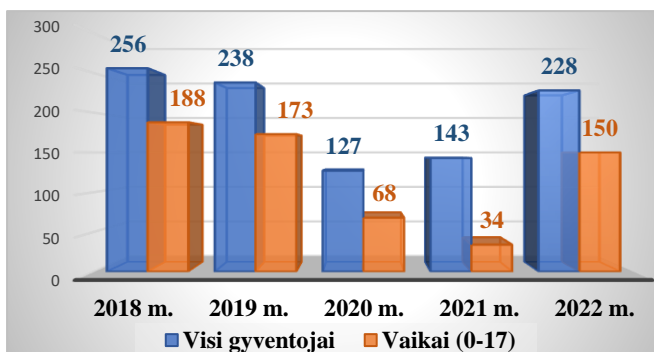
Trakų raj. savivaldybėje ūis rodiklis – **Naujai susirgusių ūarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų sk. 10 000 gyv.** - yra raudonoje zonoje 2021 – 2022 m. 2022 m. Trakų rajono savivaldybėje buvo užregistruoti 95 ūminių ūarnyno infekcinių ligų (toliau – ŪŪI) Lyginant 2022 ir 2021 m. duomenis, bendras sergamumo ūarnyno infekcinėmis ligomis rodiklis padidėjo 23,98 proc. Ligoninėse dėl ūarnyno ūzkrečiamųjų ligų 2022 m. buvo gydyti 49 (51,58 proc. visų ūzregistruotų atvejų) asmenys.

11 paveikslas. Lietuvos ir Trakų rajono savivaldybės gyventojų ligotumas ūarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų sk. 10 000 gyv. pagal metus.

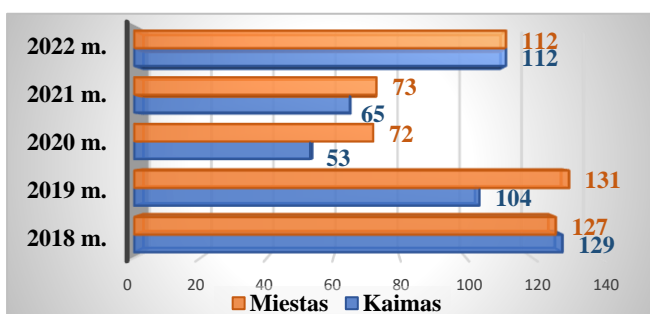
Galima teigti, kad nuo 2021 m. gyventojų ligotumo ūarnyno infekcinėmis ligomis Trakų rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, situacija blogėja. Trakų rajono savivaldybės rodiklis prastesnis nei Lietuvoje 2021 – 2022 m., matoma ligotumo ūarnyno infekcinėmis ligomis didėjimo tendencija.

12 paveikslas. Trakų rajono savivaldybės gyventojų ligotumas ūarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų sk. 10 000 gyv. pagal metus ir amžių (abs. sk.).

Lyginant Trakų rajono savivaldybės sergančių ūarnyno infekcinėmis ligomis amžių pagal grupes, matome, kad didesnė sergančiųjų dalis – vaikai (0 – 17 m.)

13 paveikslas. Trakų rajono savivaldybės gyventojų ligotumas ūarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų sk. 10 000 gyv. pagal metus ir gyvenamą vietą (abs.sk.)

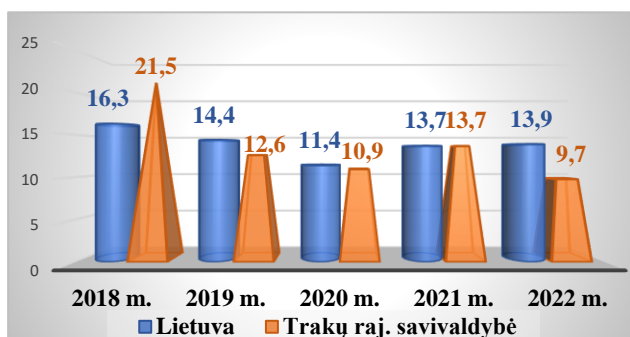
Lyginant Trakų rajono savivaldybės gyventojų, sergančių ūarnyno infekcinėmis ligomis, sk. pagal gyvenamą vietą, matome, kad dažniausiai mieste gyventojų ligotumas didesnis nei kaime.

Šaltinis: Higienos institutas.

3.2. Sergamumas ŽIV ir LPL(B20-B24, A50-A54, A56) 10000 gyv. (ULAC duomenys)

Siekiant stiprinti ŽIV/AIDS ir LPL prevenciją, planuojama didinti ŽIV ir LPL tyrimų aprėptį, gerinti naujai diagnozuotų asmenų integravimą į ŽIV ligos gydymą bei užtikrinti gydymo tęstinumą asmenims, kuriems pradėtas ŽIV ligos gydymas. Gerinti su ŽIV ir LPL susijusių paslaugų kokybę ir prieinamumą padės sveikatos priežiūros specialistų kvalifikacijos tobulinimas, moksliniai tyrimai bei analizės problemų nustatymui, teisinės bazės tobulinimas ištyrimo ir gydymo prieinamumui ir tęstinumui užtikrinti ir integruotų paslaugų teikimas. Tiek šalies viduje, tiek bendradarbiaujant su užsienio partneriais, planuojama gerinti ŽIV/AIDS ir LPL stebėseną.

14 paveikslas. Lietuvos ir Trakų rajono savivaldybės gyventojų ligotumas LPL pagal metus 10 000 gyv.

Lyginant Lietuvos ir Trakų raj. savivaldybės ligotumą LPL, matoma, kad mažiausias šių ligų skaičius ir Lietuvoje, ir Trakų raj. savivaldybėje fiksuotas 2020 metais, nuo 2022 m. ligotumas LPL Lietuvoje auga, Trakų raj. savivaldybėje – stebima mažėjimo tendencija.

Lyginant 2021 m. ir 2022 m., sergamumas šiomis infekcijomis Trakų rajone sumažėjo.

3 lentelė. Trakų raj. savivaldybės gyventojų ligotumas LPL pagal metus 10 000 gyv.

	2018	2019	2020	2021	2022
Ligot. sifiliu	0,9	0,9	0,3	0,9	0,3
Ligot. gonorėja	0	0,3	0	0	0,3
Ligot. chlamidijoje	1,8	0,9	1,2	0,3	0,9
Ligotumas AIDS	1,8	1,2	1,5	1,9	2,7
Ligotumas ŽIV	1,8	1,2	1,5	1,9	2,7

2022 m. Trakų raj. savivaldybėje fiksuojamas didžiausias AIDS/ŽIV ligotumas per pastaruosius 5 metus. 2022 m. padidėjo ligotumas gonorėja, chlamidijoje.

2022 m. gonorėja susirgęs asmuo buvo vyriškos lyties, priklausė 25–34 m. amžiaus grupei. Nebuvo priskiriamas rizikos grupei. Asmuo nurodė, kad užsikrėtė heteroseksualinių lytinių santykių metu nuo sutuoktinės, sugyventinės. Apsaugos priemonės (prezervatyvus) lytinių santykių metu naudodavo retai, turėjo vieną lytinį partnerį per pastaruosius 12 mėn.

Lyginant su 2021 m. registruotais LPI atvejais, nustatyta, kad sifiliu užsikrėtė vienas vyras ir viena moteris. Abu asmenys priklausė 35–44 m. amžiaus grupei. Nebuvo priskiriami rizikos grupėms. Abu asmenys užsikrėtė heteroseksualinių lytinių santykių metu. Paklausus, kas buvo tariamas užsikrėtimo šaltinis, vienas asmuo nurodė nuolatinį (-ę) lytinį (-ę) partnerį (-ę), kitas asmuo – nežinojo. Abu teigė, kad lytinių santykių metu nesinaudoja apsaugos priemonėmis (prezervatyvais) ir per pastaruosius 12 mėn. turėjo po 1 lytinį partnerį.

Šaltinis: NVSC Vilniaus departamento. Užkrečiamųjų ligų valdymo skyrius.

2022 m. Trakų rajono savivaldybės suaugusiųjų gyventojų gyvenamosios stebėsenos tyrimas

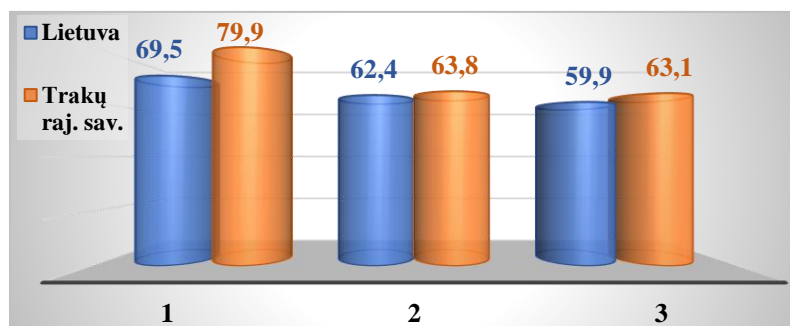
2022 m. suaugusiųjų gyvenamosios stebėsenos tyrimo duomenų bazę sudarė 25 449 elektroninės anketos, kurių duomenis iki 2022 m. rugpjūčio 1 d. į HI Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinę sistemą perdavė apklaustas vykdy savivaldybes aptarnaujantys visuomenės sveikatos biurai. Visose savivaldybėse formuotos reprezentatyvios imtys, atsižvelgiant į gyventojų skaičių, jų pasiskirstymą pagal lytį ir gyvenamąją vietovę (miestą, kaimą) savivaldybėje. Apklausos vykdytos 2022 m. balandžio – liepos mėnesiais.

4 lentelė. Trakų rajono savivaldybės gyventojų, dalyvavusių tyrime, atsižvelgiant į gyventojų skaičių, jų pasiskirstymą pagal lytį ir gyvenamąją vietovę (miestą, kaimą)

Tyrimo apimtis	Respondentų skaičius				
Iš viso	moterys	vyrų	kaimas	miestas	pastabos
420	221	199	208	212	

1. Gyvenimo kokybės, sveikatos vertinimas, laimingumas.

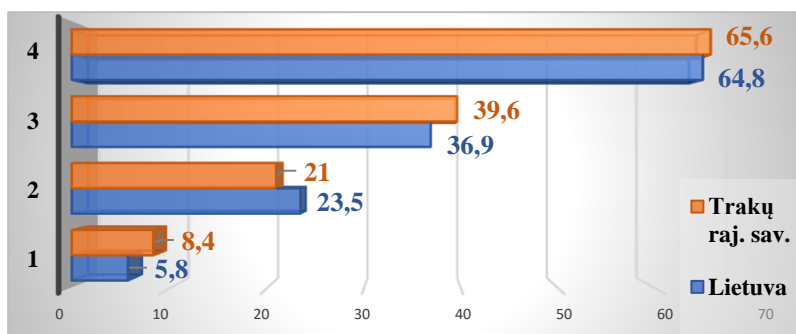
Lyginant Lietuvos ir Trakų raj. savivaldybės gyventojų savo gyvenimo ir sveikatos kokybės vertinimą, galima teigti, kad Trakų raj. savivaldybės gyvenimo kokybės rodikliai yra geresni nei Lietuvos rodikliai: 63,1 proc. gyventojų jaučiasi laimingi ir labai laimingi.

- 1.Suaugusiųjų, kurie savo gyvenimo kokybę vertina, kaip gerą ar labai gerą, dalis (proc.)
- 2.Suaugusiųjų, kurie savo dabartinę sveikatos būklę vertina, kaip gerą ar labai gerą, dalis (proc.)
- 3.Suaugusiųjų, kurie jaučiasi laimingi ar labai laimingi, dalis (proc.)

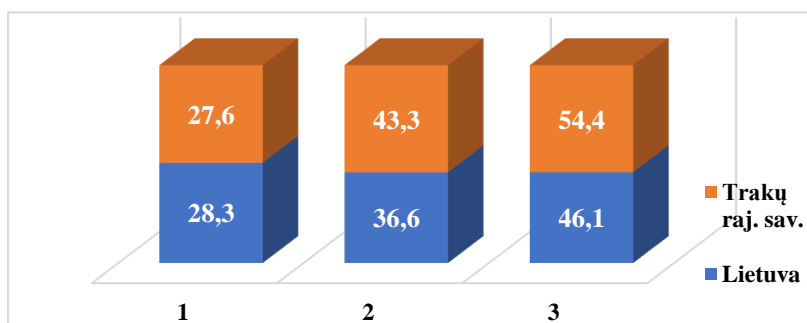
2. Prislėgta nuotaika, artimi žmonės, ilgalaikės problemos ir gyvenamosios keitimas.

Trakų raj. savivaldybės gyventojus rečiau apima prislėgta nuotaika, bet dažniau trūksta artimo žmogaus, daugiau ilgalaikių problemų, daugiau bandymų keisti savo gyvenimą nei visoje Lietuvoje.

- 1.Suaugusiųjų, kurie neturi nė vieno artimo žmogaus, kurio galėtų pasitikėti susidūrus su sunkiomis asmeninėmis problemomis, dalis (proc.)
- 2.Suaugusiųjų, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas labiau nei anksčiau, dalis (proc.)
- 3.Suaugusiųjų, kurie turi ilgalaikių sveikatos problemų, dalis (proc.)
- 4.Suaugusiųjų, kurie per paskutinius 12 mėn. bandė keisti savo gyvenimą, bet nepakeitė, dalis (proc.)

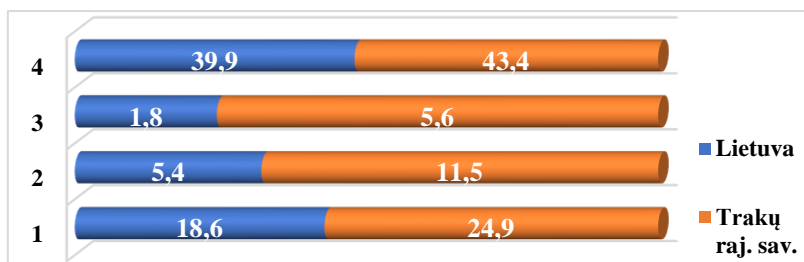
3.Sveikatos elgsena (fizinis aktyvumas)

- 1.Suaugusiųjų, kurie užsiima energinga fizine veikla bent po 30 min. 5 dienas ir daugiau per savaitę, dalis (proc.)
- 2.Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), dalis (proc.)
- 3.Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių), dalis (proc.)

3. Sveikatos elgsena (mitybos įpročiai)

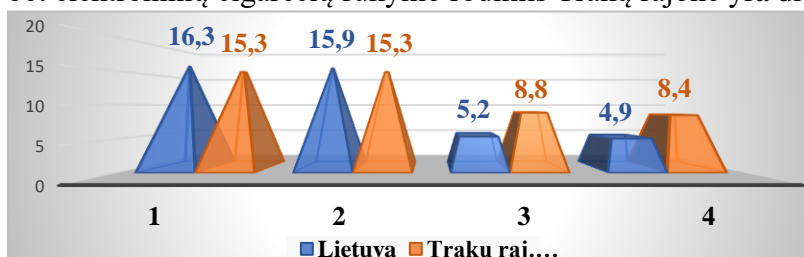
Trakų raj. gyventojų vaisių ir daržovių vartojimo rodikliai geresni nei Lietuvoje, bet didesnis rodiklis gazuotų ir energinių gėrimų vartojimo.

1. Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus, dalis (proc.)
2. Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus, dalis (proc.)
3. Suaugusiųjų, kurie bent kartą per dieną geria energinius gėrimus, dalis (proc.)
4. Suaugusiųjų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, dalis (proc.)

3. Tabako gaminių bei elektroninių cigarečių vartojimas.

Trakų rajono savivaldybės gyventojų tabako gaminių vartojimo rodikliai geresni nei Lietuvoje, bet elektroninių cigarečių rūkymo rodiklis Trakų rajone yra didesnis.

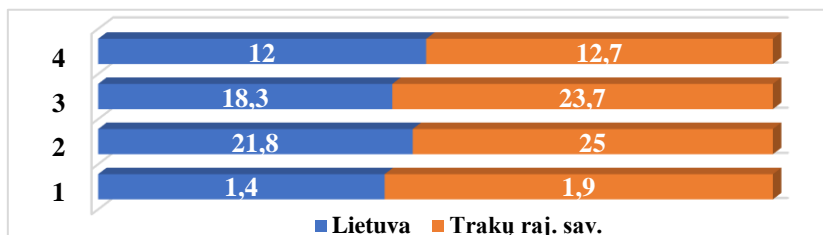

elektronines cigaretes, dalis (proc.)

1. Suaugusiųjų, kurie 30 dienų kasdien vartojo tabako gaminius, dalis (proc.)
2. Suaugusiųjų, kurie 12 mėn. kasdien vartojo tabako gaminius, dalis (proc.)
3. Suaugusiųjų, kurie 30 dienų kasdien rūkė elektronines cigaretes, dalis (proc.)
4. Suaugusiųjų, kurie 12 mėn. kasdien rūkė

4. Alkoholio ir narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimas.

Didesni nei Lietuvoje Trakų rajono savivaldybės suaugusiųjų gyventojų alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimo rodikliai.

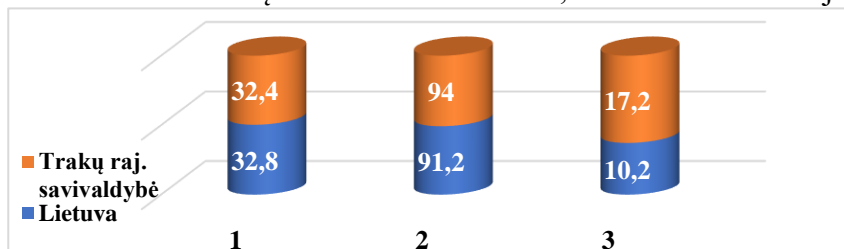

alkoholinius gėrimus, dalis (proc.) 4. Suaugusiųjų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo, dalis (proc.)

1. Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kasdien vartojo alkoholinius gėrimus, dalis
2. Suaugusiųjų, kurie per paskutines 30 dienų kartą per savaitę ir dažniau vartojo alkoholinius gėrimus, dalis (proc.)
3. Suaugusiųjų, kurie per paskutines 12 mėn. kartą per savaitę ir dažniau vartojo

6. Saugumas kelyje.

Trakų rajono savivaldybėje gyventojai dažniau segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dažniau dėvi šalmą važiuodami dviračiu, bet atšvaito nešiojimo rodikliai blogesni nei vidutiniškai Lietuvoje.

dalis (proc.)

1. Suaugusiųjų, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis (proc.)
2. Suaugusiųjų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dalis (proc.)
3. Suaugusiųjų, kurie visada dėvi šalmą važiuodami dviračiu,

IŠVADOS

<p>Demografija ir socioekonominė situacija</p> <p>2022m.didėjo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vidutinis metinis gyventojų sk.(asm. - Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė ; Darbingo amž. gyventojų sk.(asm. - Gyventojų sk. pokytis (1000 gyv.); - Natūralus prieauglis (1000 gyv. - Gimstamumas (1 000 gyv.); - Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk - Gyventojų sk., tenkantis 1 tabako licencija - Paauglių (15- 17 m.) gimdymų sk. (1000 mot. <p>2022 m. mažėjo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mirtingumas (1000 gyv.); Ištuokų skaičius (1 000 gyv.); Registruoto nedarbo lygis (proc. - Ilgalaikio nedarbo lygis (proc.); Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv. ; Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotika (100 000 gyv.); Nepilnamečių, įtariamų padarius nusikalstama veikas, sk. (100 000 v.); Gyventojų sk., tenkantis 1 alkoholio licencija - Gyventojų, įtariamų padarius nusikalstama veikas, sk. (100 000 gyv.). 	<p>Gyventojų sveikata</p> <p>2022m.didėjo:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ligų. -Sergamumas infekcinėmis, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemos ligomis, piktybiniais navikais, COVID-19, dėl išorinių poveikių padarinių (sužalojimų, apsinuodijimų). <p>2022m.sumažėjo:</p> <ul style="list-style-type: none"> -mirtingumas dėl išorinių mirties priežasčių. <p>2022 m. neužfiksuota:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.; - Mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.; - Mirtingumas transporto įvykiuose (V00- V99) 100 000 gyv.; - Pėsčiųjų mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.; - Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.; - Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.; - IH (išvengiamas hospitalizavimas) dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.; - Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys); - Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys); - Paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15- 17 m. moterų.
<p>Sveikatos priežiūros išteklių ir sveikatos priežiūros įstaigų veikla Trakų rajono savivaldybėje</p> <p>2022 metais:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Padidėjo gyventojų apsilankymų pas gydytojus sk. 100 gyv.; apsilankymų pas vidaus ligų gydytojus 100 gyv.; - Sumažėjo gyventojų apsilankymų pas šeimos gydytojus; - Dėl šeimos gydytojų skaičiaus 10 000 gyv. ir slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk., duomenų nėra nuo 2019 m. 	

REKOMENDACIJOS

Politikos formuotojams.

1. Susisteminti ilgalaikių bedarbių sąrašą į tikslines grupes, pagal priežastis, kodėl jie nedirba ir neieško darbo, tai leistų išgryninti sąrašą asmenų, kuriems reikalinga konkreti pagalba;
2. Tarnybų atstovai kartu su savivaldybe turi dar aktyviau bendradarbiauti, rengti įvairius informacinius seminarus ilgalaikiams bedarbiams, pristatyti jiems visas programas, papasakoti, kokios pagalbos gali sulaukti iš tarnybų ir savivaldos. Taip pat aktyviau dirbti kartu su seniūnais, kurie yra arčiausiai žmonių, juos pažįsta ir žino jų problemas;
3. Turi būti pakeista prevencinių programų organizavimo ir vykdymo tvarka, nuolatos ruošiami profesionalai, dirbantys programoje: gydytojai, slaugytojai, technologai, laboratorijos specialistai, medicinos fizikai, informacinių technologijų specialistai ir kiti. Gyventojai turi būti centralizuotai kviečiami pasitikrinti dėl krūties, prostatos, gimdos kaklelio ir storosios žarnos vėžio, taip pat turi būti sudaryta paprasta tvarka tolimesniems tyrimams ir gydymui, jei to prireikia;
4. Mažinti užkrečiamųjų ligų naštą visuomenės sveikatai, valdyti užkrečiamųjų ligų epideminį procesą, vykdant jų epidemiologinę priežiūrą, kontrolę ir profilaktiką, apriboti užkrečiamųjų ligų įvežimo riziką ir užkirsti kelią jų išplitimui, skubiai reaguoti į infekcinių ligų sąlygotas grėsmes visuomenės sveikatai;

Specialistams.

1. Tarnybų atstovai kartu su savivaldybe turi dar aktyviau bendradarbiauti, rengti įvairius informacinius seminarus ilgalaikiams bedarbiams, pristatyti jiems visas programas, papasakoti, kokios pagalbos gali sulaukti iš tarnybų ir savivaldos. Taip pat aktyviau dirbti kartu su seniūnais, kurie yra arčiausiai žmonių, juos pažįsta ir žino jų problemas;
2. Organizuoti veiklas, didinančias visuomenės informuotumą apie ŽIV, lytiškai plintančias infekcijas ir hepatitus, įtraukiant įvairių sričių specialistus, bendruomenės narius, bei skatinti visų asmenų testavimąsi dėl šių infekcijų.
3. Įvairiomis priemonėmis skatinti tinkamos rankų higienos – nespecifinės priemonės, prisidedančios prie ūmių žarnyno infekcijų prevencijos – laikymąsi.

Trakų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro
sveikatos stebėsenos specialistė Olga Šabanienė